Írta: Szabó László
2011. június 27. hétfő, 13:37 - Módosítás: 2018. április 03. kedd, 20:04

Ujváry Zoli bácsi, Szabadfalvy József és Békeffy Margit a Zemplénben

Egyetemi hallgató koromban Szabadfalvi József és Ujváry Zoltán vezetésével mentünk néhányan gyűjteni Zemplénbe. Mogyoróskán már elő volt készítve a szállásunk. Tanáraink Hegedűs Gézánál, a lányok Békeffy Margit és ha jól emlékezem Flórián Mária a Felvégen valakinél, míg mi Szilágyi Miklóssal Kosecki Józsefnél szálltunk meg. Amikor Abaújszántón leszálltunk a vonatról bizony gyalogosan kellett árkon-bokron keresztül baktatnunk a földeken, kikerülve az akkor még meglévő kenderáztatókat, pocsolyákat, hogy rövidítsünk az úton. Fonyt elhagyva a köves úton baktatott vert hadunk, hisz jó tíz napra való holmit is vittünk magunkkal. Zoli bácsit sokan ismerték errefelé. Többen finánccnak tartották és csak tartózkodóan beszéltek vele, ugyanis előzőleg a vadon termő növényekkel foglalkozva igen sokat érdeklődött afelől, hogy hogyan lényegül át a gyakran szekérszámra szedett vadkörte pálinkává. Mikor feltűnt szálas alakja, többen behúzódtak a fonyi deszkakerítések mögé. Ők tudták miért?

Jóska bácsi másként mutatkozott be Mogyoróskán, ahol addig még nem gyűjtött. Elhagyva Fonyt előttünk egy jó ötven-hetven méterre egy jójárású menyecske lépkedett. Fáradtak voltunk ugyan, de meggyorsítottuk a lépteinket és utolértük. Zoli bácsi ismerősként üdvözölte a szemrevaló fehérnépet, mi is bemutatkoztunk. Kiderült, hogy a két falu közötti tanyán lakik és juhász a férje. No Jóska bácsinak ölébe hullott a téma. Beszélgetni kezdtek, majd késő délutánra meghívatta magát, akkor talán az ember is otthon lesz. Elfoglaltuk a szállásainkat, s Hegedűséknél jól megebédeltünk. Ha jól emlékszem hatalmas tál túróshaluska rengett előttünk bőven megszórva tepertővel, tejfellel. Rövid beszélgetés után úgy határoztak, hogy elmennek a paphoz, Mihályi tisztelendő úrhoz. Mogyoróskán az anyakönyvet még a múlt században oroszul vezették, ugyanis görög katolikusok, s elmagyarosodott *rutének* (oroszok) a falu lakói. Oda csak én mentem velük, mert társasmunkákkal foglalkozva a bejegyzéseket akartam megnézni, hátha előfordul benne egyházi közmunkára (fahordás, makkszedés, kaszálás) vonatkozó anyag. Mikor megérkeztünk már jól benne voltunk a délutánban. Jóska bácsi, miután felhörpintettünk egy-két pohár pálinkát, aggodalmát fejezte ki, hogy netán elkésik a megbeszélt találkozóról. Szabadkozva előadta hát, hogy hová kell mennie rövid idő múlva. Erre nagyot csapott a pap az asztalra:

No fiaim! Micsoda orrotok van! Egy kurva van a faluban, azt is mindjárt megleltétek!

Mindannyian behúztuk a nyakunkat és szemérmesen hallgattunk. De Jóska bácsit kicsit irigyeltük is. Ő meg pirulva, de nem kis büszkeséggel elindult gyűjteni.

Ugyanekkor történt, hogy Békeffy Margit, akit Grétinek hívott mindenki, szerzett egy kerékpárt

(akkor nem is volt olyan könnyű, kevés embernek volt a faluban) és felkereste a környékbeli falvak cigánytelepeit. Nagy odaadással és szakértelemmel készült ciganológusnak. Erdős Kamillal személyes ismeretségben volt, tanult cigányul és mi több, igen tehetséges és rátermett nő volt. Annyit tudtunk, hogy Fonyra ment át először és ott gyűjtött. Egyikünk találkozott is vele napközben és azt mondta Korlátra fog átmenni ürgeöntést fényképezni. Vártuk és már kezdett alkonyodni, de sehol nem volt. Úgy tíz óra tájban Zoli bácsi javasolta, hogy legalább induljunk el elébe. Szép tiszta, teleholdas éjszaka volt és lassan ballagtunk lefelé a fonyi úton. Elhagytuk Mogyoróskát és ott megálltunk, mert egy kis kanyarból beláttuk az enyhe szerpentin utat. Tudtuk, hogy világos ruhában volt, s látnunk kellett volna, ha távolabb megjelenik. Tizenegy fele még mindig nem jött meg. Unalmunkban, hogy ne fantáziáljunk mi történt vele, az útszéli prizma köveivel egy 10-12 lépésnyi fára dobtunk célba és fogadásokat kötöttünk. Egyszer megszólalt mögöttünk valaki:

-Hát maguk mit csinálnak itt éjszaka!?

Két rendőr lépett ki az árnyékból. Elmondtuk, hogy kik-mik vagyunk, mit csinálunk. Erre csak annyit mondtak:

-Maguk is olyan izék, mint az a nő?

Rögtön kapcsoltunk és kérdeztük hol van, mi van vele. Bakk. Egy szót sem szóltak, hanem kerékpárra ültek és eltűntek.

El lehet gondolni milyen izgalom vett erőt rajtunk. Mi lehet vele? Hol találkozott a rendőrökkel?

Megindultunk Fony felé, ám ekkor egy fehér ruha villant meg a holdvilágban és egyre közeledett. Gréti volt. Küzdött felfelé az emelkedőn. Kiabáltunk neki és visszaszólt. Megérkezett.

Megtudtuk, hogy ürgeöntést fényképezett volna, de rendőrök jelentek meg és betessékelték egy autóba, majd bevitték az abaújszántói rendőrörsre. A papír, amit az egyetem írt (akkor még csak megbízó levéllel lehetett a falvakban közlekedni, fotózni, beszélgetni emberekkel) nem volt elegendő. Szóba jött, hogy Miskolcra viszik. Végül Gunda professzor urat hívták fel a lakásán, aki igazolta. Nagy sokára aztán elengedték, de nem vitték kocsin szállására, örült, hogy biciklijét megkaphatta.

A dolog ezzel nem ért véget.

Két nap múlva Fonyban gyűjtöttem és a boltban várakozva ezt tudtam meg:

Korláton cigányoknak gyanús lett egy kémnő.
Jelentették a rendőrségen.
Mikor megjelentek, a kémnő biciklire kapott és elmenekült.
Menekülés közben többször tüzelt a rendőrökre, de senkit nem talált el.
Át akart úszni a Hernádon, de a rendőrkutyák visszahozták.
Pénteken akasztják Miskolcon.
Nagy és gyors karrier.
Rég jártam arra… Nem lehetetlen, hogy már balladát is énekelnek róla…